

ОПШТИНА СРБОБРАН

ГОДИШЊИ ПРОГРАМ

**ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА
ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА
ОПШТИНЕ СРБОБРАН**

ЗА 2017. годину

Србобран, фебруар 2017. године

На основу члана 60. став 2. Закона о пољопривредном земљишту („Сл. гласник РС“, бр. 62/06, 65/08, 41/09 и 12/2015), члана 1. Одлуке о одређивању надлежног органа за доношење Годишњег програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта у општини Србобран и спровођења поступка давања у закуп пољопривредног земљишта у државној својини („Службени лист општине Србобран“, број: 9/2006, 11/2006 и 12/2016), а уз сагласност Министарства пољопривреде и заштите животне средине, бр. 320-11-02634/2017-14 од 29.03.2017. године, председник Општине Србобран, доноси

ГОДИШЊИ ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ, УРЕЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА ОПШТИНЕ СРБОБРАН ЗА 2017. ГОДИНУ

I ОПШТИ ДЕО

Овим Програмом се утврђује врста и обим радова на заштити и уређењу пољопривредног земљишта општине Србобран за 2017. годину.

Општина Србобран се налази у централном делу Бачке, а административно припада Јужнобачком округу. Насељено место Србобран је друштвено-политички, културни, образовни и здравствени центар општине коју поред њега чине насељена места Турија и Надаљ. Сва три насељена места повезана су савременим асфалтним путевима међусобно и са аутопутем Београд – Суботица и путевима I Б реда број 15, пут II А реда број 100 и пут II А реда број 115 што представља добру везу са осталим околним местима, већим центрима и са великом међународном саобраћајницом.

По величини спада у групу мањих општина и граничи се са општинама Мали Иђош, Бечеј, Темерин и Врбас. Општина Србобран се простире на 28.429,5494 ха, а у њој по последњем попису живи 16.252 становника. Територија обухвата најквалитетније пољопривредно земљиште које се простире на 25.990,7033 ха, од чега су обрадиве површине 25.636,7849 ха, а под њивама 25.550,5833 ха што је 89,92 % од укупне површине општине.

Траса пруге Врбас – Бечеј није у функцији више од 20 година, што је изузетно неповољно јер је прекинут кружни саобраћај са главном мрежом која се распростире целом земљом и са Европом.

Основу каналске мреже на територији општине Србобран чине Велики Бачки канал, река Криваја и један део реке Јегричке. Услед загађења и замуљености Великог Бачког канала, исти није плован и не користи се за водни саобраћај, као ни Криваја, али су погодни за одводњавање. Мрежа канала за одводњавање је релативно мала и у кишним годинама се јавља проблем високих подземних вода, немогућности заснивања пољопривредне производње на значајним површинама на чега у наредном периоду треба ставити велики акценат.

1. АНАЛИЗА СТАЊА УРЕЂЕНОСТИ

1.1. КАТАСТАРСКА УРЕЂЕНОСТ

Политичку општину Србобран чине четири катастарских општина, и то:

1. КО Србобран
2. КО Турија
3. КО Надаљ I
4. КО Надаљ II

1. КО Србобран у којој је на снази катастар непокретности, укупне површине 19.440 ха 73 ар 05 м². Ова катастарска општина је највећа по површини пољопривредног земљишта у којој је 1968. године извршена комасација пољопривредног земљишта.

2. КО Турија у којој је на снази катастар непокретности укупне површине 5.342 ха 82 ар 06 м². У овој КО урађена је комасација пољопривредног земљишта 1978. године.
3. КО Надаљ I у којој је на снази катастар непокретности укупне површине 3.423 ха 33 ар 67 м². У овој КО урађена је комасација пољопривредног земљишта 1978. године.
4. КО Надаљ II - Бороњ у којој је на снази катастар непокретности укупне површине 222 ха 66 ар 16 м². У овој КО је на снази стари премер и неопходно би било приступити изради пројекта, каомасације као и самој комасацији.

Из напред наведеног се може закључити да је у политичкој општини Србобран, релативно сређено стање у катастарским општинама, изузев у КО Надаљ.II Мала величина поседа и неповољна поседовна структура онемогућавају ефикасно коришћење савремене пољопривредне механизације и не мотивишу да се баве искључиво пољопривредном производњом. Комасација је један од ефикаснијих модела укрупњавања поседа.

У КО где комасација није урађена просечна величина парцеле је око 0,5755 ха, док је тамо стратешки важан посао окончан, просечна величина парцеле је око 2 ха. На имањима великих пољопривредних предузећа ефекти комасације су још израженији где су величине парцела драстично увећане, док се број парцела по домаћинствима смањило. Смањивањем броја парцела и њиховим уваћавањем постижу се очигледни ефекти комасације. Потпуно се сређују имовинско-правни односи, решавају се неспроведени, а ваљано оверени купопродајни уговори, наследства, поклони и друге имовинско-правне радње. Открива се узурпирано државно земљиште, којег, тамо где су урађене комасације, има између 3-5% више од оног које се комасира. Ствара се нова организација атара, која се огледа у новопроектованој путној мрежи прилагођеној образовању нових правилних табли. Обезбеђује се приступ свакој њиви, а ствара се могућност регулисања и проширења постојећих канала, копања новопроектованих дренажних канала. Проблем одводњавања, тј. дренажања обрадивог пољопривредног земљишта је посебно значајно – нарочито у КО Србобран и КО Турија где је веома висок ниво подземних вода у више потеза. У решавању ове проблематике неопходно је што хитније израдити пројектну документацију, приступити решавању имовинско-правних односа и копања канала који би вишак воде одвели до најближег реципијента.

Једна од битних ствари за примену Закона о пољопривредном земљишту је и та што су посебно правна лица приступила раздвајању тзв. друштвене и државне имовине, те је катастар непокретности Србобран, приликом устројавања катастарских непокретности у КО извршила тачан упис државне имовине.

Из података катастра може се приметити да има и парцела у државном власништву, а чији су корисници предузећа чији је оснивач држава (водопривреда, нафтна индустрија, електродистрибуција, радио-телевизија и сл.).

Према подацима о површинама и броју парцела у катастарским општинама на територији општине Србобран произилази закључак о уређењу пољопривредног земљишта:

- ❖ просечна величина поседа је око 3 ха
- ❖ просечна величина парцела је око 2 ха
- ❖ комасирана површина је 28206 ха 93 ар 78 м²
- ❖ не комасирана површина је 222 ха 66 ар 16 м²

1.2. ХЕМИЈСКО СТАЊЕ ЗЕМЉИШТА

На територији општине Србобран, како на индивидуалном тако и на државном земљишту, основни тип земљишта спада у групу карбонатних земљишта, нешто мањи број је у класи средње карбонатних (26,03 %), а иста тако мањи број спада у групу јако карбонатних земљишта (24,58 %).

рН вредност земљишта у 1мол/дм³ KCL је у интервалу слабо алкалне вредности, док је рН вредност земљишта у води код већине испитиваних узорака у области средње алкалне вредности.

Процентуално гледано, 95% земљишта спада у класу хумозног земљишта.

Што се тиче обезбеђености земљишта у лакоприступачном фосфору, земљиште на територији општине Србобран спада у класу оптималне до високе обезбеђености.

Обезбеђеност земљишта у лакоприступачном калијуму је такође показатељ добре плодности земљишта. Земљиште на територији општине Србобран спада у класу оптималне до високе обезбеђености.

Што се тиче обезбеђености земљишта у укупном азоту, на основу урађених агрохемијских анализа, 47,82 % узорак спада у класу добро обезбеђеног земљишта, а 51,51 % узорак спада у класу богато обезбеђених земљишта.

Потребно је одржати овај ниво плодности даљом редовном контролом земљишта.

Неопходно је и даље наставити акцију, уз мало воље, плодно поље, како би се произвођачи и сами уверили у потребу и предности оваквог начина планирања ђубрења и одржавања плодности земљишта.

На основу анализа утврђено је да на обрадивим површинама територије општине Србобран нема опасних и штетних материјала и да су остаци пестицида у земљу, у количинама који не угрожавају биљну производњу.

1.3. ОДВОДЊАВАЊЕ И НАВОДЊАВАЊЕ

1.3.1. ОДВОДЊАВАЊЕ

Одводњавање је мелиоративна мера изградње, коришћења и одржавања објеката и уређаја у наменској функцији којима се врши одвођење сувишних површинских и високих подземних вода са пољопривредног земљишта. Према подацима ДВП “Бачка” Врбас изграђеност система и покривеност подручја општине Србобран је следећа:

“Границе мелиоративног подручја нису идентичне са границама политичке општине. Мелиоративно подручје предузећа „Бачка“ Врбас у општини Србобран износи 28.464 ха, а податак у табели 4. је дат на основу стварне површине политичке општине. Из табеле следи закључак да је изграђеност система за одводњавање 100%. Податак се односи на површину под системом за одводњавање.

На подручју политичке општине Србобран налазе се шест подсистема за одводњавање и то: ББ, Турија-Надаљ, Турија-НадаљII, Јегричка 2, Криваја 2 и Бељанска бара.

Међутим, исто тако потребно је извршити допројектовање, у смислу одводњавања, дела површина која су угрожена од подземних вода као нпр. „Јарош“, „Бели Јарош“, „Антена“ и др. Површина под цевном дренажом је унутар система за одводњавање и наводњавање.”

У току је израда Плана детаљне регулације за изградњу система канала за одводњавање у потесу Бели Јарош. Окончан је поступак јавног увида у поступку доношења плана детаљне регулације система за одводњавање и очекује се усвајање плана а затим и приступању експропријацији у циљу изградње нове каналске мреже у наведеном потесу Бели Јарош

Реална ситуација на терену је постојање већих подручја које су непокривене системима за одводњавање, а такође постоје и делови каналске мреже који нису у функцији.

За решавање ове проблематике, посебно на високо угроженим површинама где се нпр. 2005. године није ни засновала пољопривредна производња, нужно је схватити неопходност за што бржу изградњу мреже канала ка реципијентима – Велики Бачки канал и Криваја.

Постојећа мрежа се веома слабо одржава само у алармантним ситуацијама, и постоји опасност за престанак функционисања постојећих канала, што немаром а што тенденциозно (затрпавањем).

У току 2009. године извршени су радови на прочишћавању и продубљивању постојећих канала у циљу довођења истих у функцију, међутим, с обзиром на дугогодишње неодржавање на овим пословима је потребно још радити.. Треба нагласити да је у последњих неколико година повећана активност како на чишћењу и одржавању тако и на изградњи нове каналске мреже.

ЈВП „Воде Војводине“ обавиле су део активности везаних за израду Идејног пројекта Реконструкције система за одводњавање 02 Србобран – Бели Јарош. Приликом израде идејног пројекта израђен је елаборат о земљишту и стању подземних вода те је констатовано да границе пољопривредних површина

предвиђених за реконструкцију система за одводњавање 02 Србобран, укупне површине око 1800 ха су дефинисане пројектним задатком. Овај простор се налази североисточно од насеља Србобрана, северно од асфалтног пута Србобран-Бечеј, неколико километара испред насеља Радичевић. Анализом стања констатовано је да подземне воде нису узрок превлаживања површинских делова земљишта, односно стварања водолежи већ да је узрок ових појава у грађи профила земљишта односно присуства слојева који имају слабу пропустљивост за воду што је последица механичког састава земљишта, односно наглашено је присуство сабијених слојева земљишта услед обраде при неодговарајућој влажности.

Потребе за изградњу отворених канала има, а исто и за изградњу цевне дренаже.

Најугроженија атарска подручја за које треба припремити документацију и хитно приступити копању канала су поред горе наведеног Белог Јароша и Млаке, потез Тук и потез кроз јужни део КО Турија до новосадског пута (радио станица) и јужни део КО Србобран – ПД „Пионир“.

У свим насељеним местима и по ободима насељених места потребно је изградити мрежу канала атмосферске канализације чији би коначни реципијент била изграђена мрежа одводних канала у атару.

Општина Србобран је извршила прочишћавање постојећих канала (измуљивање, чишћење и одвоз) у дужини око 2 000 м.

У КО Турија је извршена дренажа у дужини од 2 км у току 2014. године, а такође је у истој катастарској општини изграђен канал за одводњавање и наводњавање у дужини од 2 км. Поред тога планирано је да се и у КО Србобран у току 2015. године изврши копање канала у делу иза „Стаклене баште“ на граници између КО Србобран и КО Турија.

Током 2016 у Ко Турији је изграђено 1276м мреже, а у Ко Србобран је извршено чишћење 1588м мреже

1.3.2. НАВОДЊАВАЊЕ

Наводњавање је мелиоративна мера изградње, коришћења и одржавања објеката и уређаја којима се благовремено и континуирано доводи вода до пољопривредног земљишта.

Према подацима, којима располажемо, на подручју општине Србобран изграђено је 3.437 ха система за наводњавање што чини 12,09 % од укупне површине. Одржавање система за наводњавање врше власници, односно корисници пољопривредног земљишта.

Не постоји ни један пројекат за увођење система за наводњавање (подаци из разговора са власницима и корисницима пољопривредног земљишта), иако за истим постоји велика потреба, а има и техничких могућности.

У 2014 години је израђен нацрт Плана детаљне регулације за изградњу акумулације и повезивање Канала и реке Криваје и спроведен поступак јавног увида. У току 2015. године је план усвојен од стране Скупштине општине Србобран. Након доношења наведеног Плана створени су услови за израду пројектне документације за изградњу акумулације „Србобран“ на реци Криваја са браном и црпном станицом на Каналу те повезивањем Канала и реке Криваје а што би требало да створи услове за наводњавање површине од око 5,5 хиљада хектара. Документације за утврђивање јавног интереса у циљу експропријације. је достављена Влади РС и очекује се доношење решења о утврђивању јавног интереса у циљу експропријације.

1.3.3. ЕОЛСКА ЕРОЗИЈА

Еолска ерозија се у последњих неколико деценија наметнула као озбиљан проблем, те би и на подручју општине Србобран требало предузети конкретне мере за њено свођење на толерантну меру. Мрежа пољозаштитних шумских појасева основна је мера у решавању ових проблема. Штете од еолске ерозије су највидљивије у пољопривреди, где утиче на смањење приноса на више начина (одношење плодносног слоја, механичко оштећење биљака, одношење семенског материјала, измена микроклиме – температура, влажност ваздуха,...). Штете се огледају и у водопривреди (па и пољопривреди у ширем смислу). Водопривреда је једна од грана код које се штете могу најбрже уочити обзиром да постоје случајеви делимичног или потпуног засипања каналске мреже еолским наносом. Последице су знатне и скопчане са знатним материјалним штетама.

Исто се подразумева и када су у питању губици у хранљивим материјама које се разносе ветром, а што је доказано узорком једног еолског наноса где су евидентирани енормно високе количине N, P, K.

Садашње стање у погледу дрвореда, подизања вишегодишњих засада је више него скромно (последња општина у Војводини по проценту пошумљености 0,2%, а нормала око 6%). Стање око путева, водотокова, каналске мреже, око и унутар економских дворишта пољопривредних добара је изузетно лоше (порушени салаши, мали број ремиза) и још много примера о немогућности спречавања ветрова и ерозије, тако да је ситуација доведена до крајњих граница толеранције и да на овај сегмент треба такође ставити посебан акценат.

Напомињемо да је 1998. године урађен Пројекат подизања ветрозаштитних појасева за северни део КО Србобран, и на основу кога се изводе радови на озелењавању.

Израђен је Пројекат ветрозаштитног појаса за јужни део КО Србобрана, КО Турију и КО Надаљ.

Формирано је око 10 км једноредних и дворедних пољозаштитних појасева и вршено је озелењавање слободних површина бивших дивљих депонија и обале канала. Такође се врши производња садног материјала за наредне године.

У 2013. години посађено је око 250 стабала тополе и 70 стабала сибирског бреста у ветрозаштитном појасу.

Шумарски факултет из Београда је 2015 године израдио “Студију вишенаменских зелено - плавих коридора општине Србобран” која је основа за израду пројеката пошумљавања како би се повећао степен пошумљености територије општине Србобран и достигао ниво од 2 - 2,5%. Планира се подизање ветрозаштитних појасева уз постојећу путну мрежу и око планиране акумулације.

Од хунманитарне организације “Каритас” у току 2016 године добијена су одређена средства која су утрошена на куповину 2 700 садница за ветрозаштитни појас.

1.3.4. УРЕЂЕЊЕ АТАРСКИХ ПУТЕВА

Атарски путеви у КО су у изузетно лошем стању (осим неколико километара који су асфалтирани седамдесетих година).

Неопходно је у том смислу, као прву меру утврдити приоритетне правце, извршити геодетске радове, како би се тачно утврдили границе парцеле, тј. извршило геодетско мерење и обележавање трасе и приступило равнању, уређивању, а ако финасијски услови дозволе и неке друге радове, тј. насипање или постављање неке чвршће подлоге ради лакше комуникације, посебно пољопривредних машина, које су све скупље, савременије и захтевају посебне услове за транспорт са ширим захватом, могућношћу мимоилажења и уласка и изласка са парцеле. И овај проблем је један од најприоритетнијих и одмах би требало приступити радовима, а где је то потребно, и прикупљању неопходних услова и документације.

У протеклом периоду су извршени радови на уређењу и одржавању атарских путева (у дужини од око 900 м), али овај посао захтева сталну присутност и активности на одржавању. Такође су, уређена отресишта али је још увек на малом броју атарских путева у односу на потребе.

У току 2014. године изграђена су отресишта и то: једна у дужини од 90 м и шест отресишта у дужини од по 50 м у КО Србобран.

У току 2015. године спроведено је уређење путева у дужини од 2.850 метара у Србобрану, 1.100 метара у Турији, 1.100 метара у К.О. Надаљ, као и 1.200 метара у викенд зони, К.О. Надаљ 2.

У току 2016. године спроведено је уређење путева у дужини од 2.300 метара у КО Србобран.

2. ЗОНЕ ЗАШТИТЕ

Покрајински завод за заштиту природе својим Решењем број 03-3042/3 од 16.01.2017 утврдио је услове заштите природе за израду Годишњег програма заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта општине Србобран за 2017 годину.

Наведеним Решењем је указано да треба обратити посебну пажњу у циљу заштите ПП"Бељанска Бара"

Наведено је које активности нису дозвољене у еколошком коридору као и да је неопходно указати закупцима на услове и ограничења коришћења парцеле у заштићеним зонама. Такође су наведене активности за које је потребно тражити посебне услове од Завода за заштиту природе.

У табеларном приказу означене су парцеле које су у зони заштите а сваки купац наведених парцела ће бити дужан да се придржава услова и ограничења наведених у поменутом Решењу.